

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IX. De Legis Mutatione & Cessatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

est plus, etiam licet, quod est minus, arg. Reg. 53. in 6. sic enim cum illegitimo dispensare valens ad sacerdotium, dispensare cum eo etiam valet ad Ordines minores, Barbosa in Reg. cit. n. 12. qui potest facere testamentum, etiam codicillū facere potest, l. Divi. 6. §. 3. § 1. Consciuntur 8. §. 2. ff. de Jure Codicill. sic etiam Constitutio loquens de Vicario Episcopi, ad Vicarium Capituli sede vacante: & statutum à successione excludens filiam, ad neptem extenditur, l. Liberorum 220. ff. de V. S. Navarrus l. cit. n. 7.

139. Quartò, cum pro aliquo casu decidendo nulla lex habetur, alterius casus similis decisio Jure facta judici est amplectenda, ut colligitur ex l. Non possunt 12. ff. de LL. & communi pronuntiato, quò dicitur casum expresso similem à lege non esse omisum, arg. c. Translato 3. ubi Felinus n. 11. & Tiraquell. de Retractu Consanguinit §. 2. Gloss. 1. n. 19.

ARTICULUS IX.

De Legis Mutatione & Cessatione.

SUMMARIUM.

- 140. Legis obligatio tollitur causâ ejus finali,
- 141. Totâ & adequatâ,
- 142. Respectu totius communitatis,
- 143. Et publicè cessante:
- 144. Latâ lege contrariâ:
- 145. Consuetudine legitimè præscriptâ:
- 146. Privilegiò & Dispensatione.

140. **L** Ex &, quam inducit, obligatio diversimode tollitur vel mutatur: & primò quidem cessatione cau-

sæ: non merè impulsivæ, sed finalis, sive ejus, cujus gratiâ ea principaliter lata fuit & promulgata, S. Thomas 1. 2. q. 96. art. 6. Sylvester V. Lex q. 9. & Suarez Lib. 6. de LL. cap. 9. n. 5. Ratio est partim; quia cessante causâ cessat effectus, c. Cum cessante 60. de Appellat. partim verò; quia, sicut lex ab initio non subsistit sine causâ publicæ necessitatis vel utilitatis, ut colligitur ex can. Erit autem 2. dist. 4. sic, ista deficiente, legem eâque inductam obligationem cessare, est necesse.

Ea autem causa seu finis legis aliquando ipsi legis materiæ sive actioni eâ præceptæ aut prohibitiæ, vg. auditioni Missæ vel jejunio intrinsecæ; ut ipsa ejusmodi actionis honestas, vel si actio prohibita sit, ejus inhonestas: aliquando extrinsecæ sive ab ista distincta est, ut vg. auditionis Missæ impetratio beneficii alicujus à Deo, & jejunii satisfactio pro peccatis, edomatio carnis, victoria tentationis &c. aliquando ei partim intrinsecæ partim extrinsecæ est: sicut fit, quando actio non solum propter suam honestatem vel in honestatem, sed etiam ad bonum aliquod ejus executione obtinendum, vel ad malum omissione averendum præcepta vel prohibita est. Quò præmissò

141. Ut legis obligatio hoc modo tollatur, imprimis cessare debet ejus causa finalis tota: ut, si ejus materia sive actio principaliter, non propter finem extrinsecum tantum, sed etiam propter intrinsecum præcepta est, legis eam præcipientis obligatio non cesset. nisi cesset uterque: ac proinde, si beneficii obtinendi, exhibendæ satisfactionis, carnis edomandæ & vitandæ tentationis causâ cessante, æque principaliter intenta actionis honestas perseveret, lex non cesset, Covarruvias in c. Cum esses 10. de Testament. n.

ment. n. 9. Castro Lib. 1. de Lege penali cap. 5. docum. 3. Suarez cit. cap. 9. n. 9. & Salas disp. 21. de LL. f. 3. n. 34.

Deinde, si lex constat pluribus membris, sive articulis, à se invicem separabilibus, unius sine adæquatò cessante, ejus tantùm articuli obligatio cessat, aliis vigorem & obligandi vim retinentibus, si eorum causâ finalis perseveret; ne utile per inutile vitietur, contra Juris Regulam 37. in 6. Navarrus in c. Si quando 5. de Rescrip. except. 11. n. 10. & cit. Suarez n. 18.

142. Præterea, ut hoc modò legis obligatio cesset, ejus causam adæquatam cessare, necesse est, non respectu unius tantùm vel alterius, sed universim sive respectu totius vel majoris partis communitatis, pro qua est lata; sic enim lex, ad cædes, rixas, aliâque incommoda vitanda, subditis nocturnam commotionem per plateas civitatis sine lumine, vel armorum gestationem prohibens obligat etiam imbelles & imbecilles, à quibus ejusmodi aut alterius incommodi periculum non est. Ratio est; quia publicè interest, leges ab omnibus communiter observari; quòd, si non ab omnibus observarentur, facillè eluderentur, Navarrus Manual. cap. 16. n. 37. Covarruvias p. 2. de Sponsal. §. 9. n. 8. cit. Suarez cap. 7. n. 3. Laiman Lib. 1. tract. 4. cap. 21. n. 3. V. Secundò & Palao Tract. 3. disp. 5. p. 1. n. 11. Excipienda tamen est lex, fundata in præsumptione doli, culpæ, damnificationis, in quolibet casu particulari intervenientis; hanc enim casu, quòd dolus, culpa vel damnificatio non intervenit, in conscientia saltem ante sententiam non obligare, cum Panormit. in c. Quia plerique notat cit. Laiman n. 4. & dictum est supra n. 87.

143. Demum, eam causâ cessationem publicè innotescere, necesse est, ut legis

obligatio ex ea cesset, cit. Suarez cap. 9. n. 12. & Palao n. 6. Ratio est; quia, sicut lex obligat communitatem, cui promulgatur, & ejus ratione singulas personas non obligat, nisi obliget & illam: sic etiam singulas personas obligare non desinit, nisi obligare desinat communitatem: cui, ut ex cessatione causâ deobligetur, ejus cessationis notitia necessaria est.

Secundò, lex mutatur vel omnino tollitur per derogationem ei aliquid detrahendò, vel per abrogationem eam totam tollendò: quod ab ejus conditore, istius successore, & utriusque superiori saltem eo, qui superiorem alium non recognoscit, fieri posse, arg. c. 1. de R. I. exploratum.

Dubium autem est, an legis conditor istiusque successor derogandò abrogandòve mutare vel tollere valeat legem à superiore, v.g. Episcopus à Papa, aut magistratus secularis à Principe confirmatam. Ratio dubitandi gravissima est; quia lex talis confirmatione roborata evadit lex superioris; cum Papa & Princeps alius ea, quæ auctoritate sua confirmat, sua faciat, c. Si Apostolice 22. V. Certum est, de Prab. & dignit. in 6. Gl. 1. §. 6. C. de Vet. jure enucl. Quæ ratio, legem abrogandi eive derogandi potestatem conditori eò saltem casu non competere evincit, quòd ea ab ejusmodi superiore, confirmata fuit cum clausula irritante ea, quæ contra essent statuenda vel attentanda; quia hujusmodi clausulâ in contrarium aliquid statuendi facultas adempta intelligitur, c. Dilectio 25. §. Præterea de Prab. & dignit. ubi Glossa V. Præterea, cit. Suarez cap. 26. n. 24. & Salas disp. 18. f. 5. n. 11.

Si absque tali clausula lex seu statutum à superiore simpliciter confirmatum est, multum refert, an id ejusque confirmatio extraneorum, vel immediatè publicum, vel

Q3

cum, vel

cum: vel ipsorum statuentium eisque subditorum favorem & utilitatem concernat; priori enim casu ejus mutationem inferioribus ademptam, & legem vel statutum quodammodo ipsius confirmantis factum, cum Bartolo in *l. Omnes 9 ff. de I. & I. n. 33.* & Panormit. in *c. Cum accessissent 8. de Constitut. n. 2.* volunt *citr.* Suarez *cap. 26. n. 22.* & Laiman *cap. 21. n. 1.* posteriori verò, si ve cum statutum immediatè ipsorum statuentium eisque subditorum favorem concernit, superioris etiam Apostolicæ vel Imperiali auctoritate ab illis impetratâ, statutum per ab aut derogationis viam mutandi facultatem non ademptam, cum Glossa in *c. Dilecto cit. V. Clausula* Suarez & Salas *l. cit.* docet Palao *disp. 5 p. 2. n. 8.* quòd, beneficiò & favore sibi concessò uti, statuentes non teneantur, hoc ipso; quòd favori pro se principaliter introducto quilibet renuntiare valeat, *c. Si de terra 16. de Privileg.* & invito beneficium non detur, *l. In viro 69. ff. de R. I.*

Ea autem legis per ab- aut derogationem mutatio fieri potest non solum expressa ejus mentione & revocatione facta: sed etiam sine tali ejus mentione nova lege ipsi ex toto vel ex parte ita contrariâ, ut cum ipsa nequeat conciliari, *l. sed & posteriores 28. ff. de LL. & c. 1. in 6.* cujus textu rationem Bonifacius VIII. reddit; quòd, cum Romanus Pontifex & alius Princeps supremus Jura omnia in serinio pectoris censeatur habere, Constitutionem condendò posteriorem, priorem ipsi contrariam (quamvis de ipsa mentionem non faciat) revocare noscatur, *arg. l. Pacta novissima 12. C. de Pactis*; frustra enim esset lex nova posterior, si priorem contrariam non revocaret, Glossa in *c. cit. V. Singularum* ubi Vianus *pr.* & Laiman *n. 1.*

145. Tertiò, legis obligatio mutatur

vel tollitur non usu, sive usu & consuetudine contrariâ legitime præscripta, *l. De quibus 32. ff. de LL. & c. fin. de Consuetud.* ad quam Rubricam hac de re plenius agetur.

Quartò ea, respectu unius vel plurium personarum, relaxari & tolli potest per viam Dispensationis vel Privilegij, ab ejus conditore, istiusque successore vel superiore indulti. De privilegio *Lib. 5. tit. 33.* plenè: *hòc locò & Lib. 4. tit. 16.* de dispensatione agemus.

ARTICULUS X.

De Dispensatione in Lege.

SUMMARIUM.

147. *Natura Dispensationis in Lege;*
 148. *Et differentia ejus à relaxatione voti ac juramenti;*
 149. *A legis interpretatione;*
 150. *A permissione & simplici licentia;*
 151. *A privilegio & legi ab- vel derogatione;*
 152. *Ab absoluteione à peccatis & censuris.*
 153. *Sensus DD. de dispensatione in lege Naturali;*
 154. *Qua verius ulli, etiam Divina;*
 155. *Et Divina lex humana dispensationi obnoxia non est.*
 156. *Papa in lege Ecclesiastica quacunque;*
 157. *Episcopi in Statutis diocelanis,*
 158. *Et in Universalis Ecclesie lege, in Jure non reservatis,*
 159. *Sed expresse vel tacitè permisis casibus, dispensant;*
 160. *Scilicet in materia levi & saepe occurrente;*